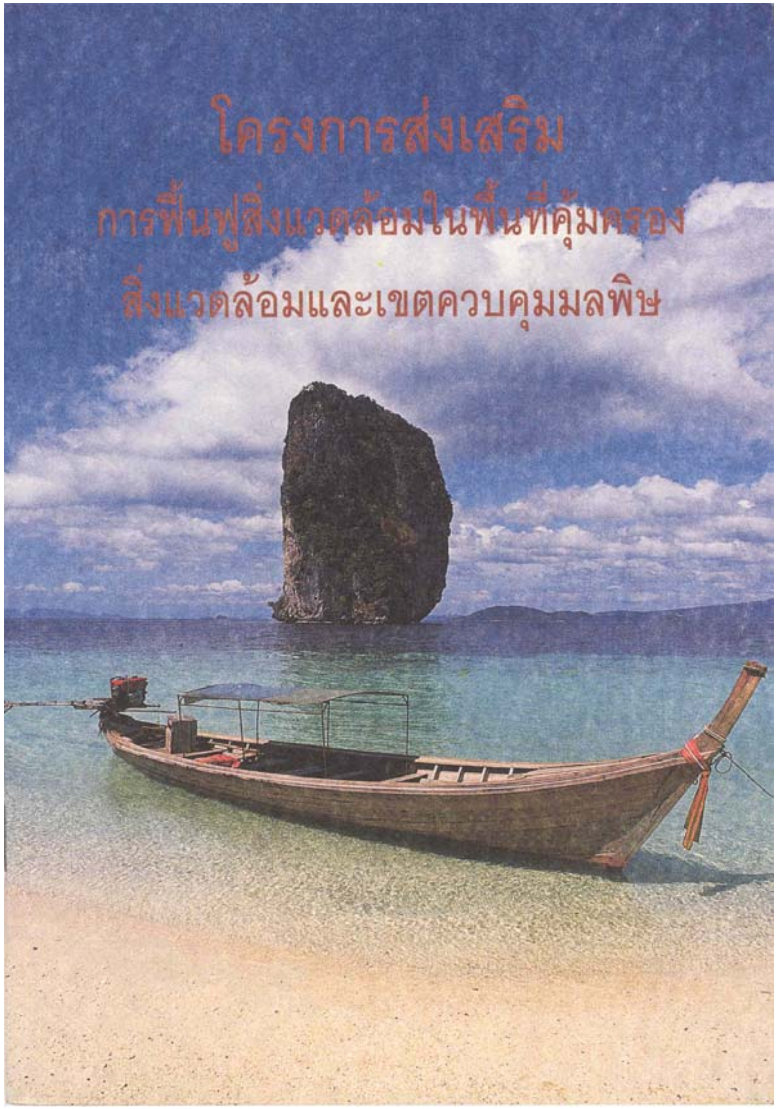

โครงการส่งเสริม
การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่คุ้มครอง สิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ประกาศให้พื้นที่เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จังหวัดภูเก็ต อำเภอหาดใหญ่และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2537 ประกาศให้จังหวัดสมุทรปราการเป็นเขตควบคุมมลพิษ และในปี พ.ศ. 2539 ประกาศให้อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมือง อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี, อำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นเขตควบคุมมลพิษเช่นเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้ดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษต่อไป

นอกจากนี้ยังประกาศให้พื้นที่บางส่วนของจังหวัดชลบุรี เช่น เขตผังเมืองรวมและเขตควบคุมอาคารของเมืองพัทยา, พื้นที่บางส่วนของภูเก็ต เช่น เขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวมและเขตควบคุมอาคารของจังหวัดภูเก็ต รวมทั้งพื้นที่บางส่วนของจังหวัดกระบี่ เช่น หมู่เกาะพีพี หาดนพรัตน์ธารา และสุสานหอย 75 ล้านปี และท้ายสุดปี 2539 กำหนดให้พื้นที่ป่าดูนลำพัน จังหวัดมหาสารคาม เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดมาตรการและวิธีการจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้นๆ เพื่ออนุรักษ์แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีลักษณะเด่นโดยมีการกำหนดแบ่งพื้นที่การใช้ประโยชน์และพื้นที่อนุรักษ์อย่างชัดเจน รวมทั้งประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ จากภาครัฐและชุมชนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นจิตสำนึกที่ดีด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้เกิดความตระหนักและก่อให้เกิดความร่วมมือที่จะช่วยควบคุม ลด และขจัดมลพิษให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยดำเนินโครงการส่งเสริมการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม และเขตควบคุมมลพิษ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537

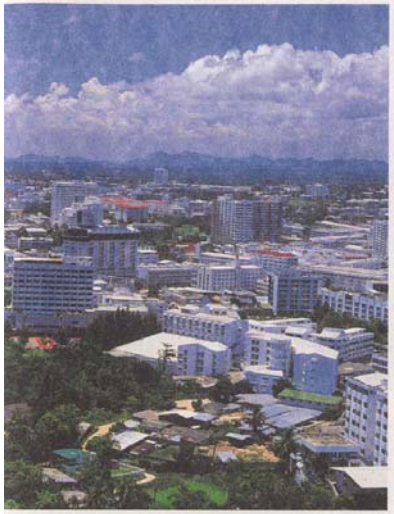

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อกระตุ้นให้ทุกกลุ่มเป้าหมายร่วมมือกันฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและในเขตควบคุมมลพิษ

3. ผลิตสื่อที่มีประสิทธิภาพสำหรับเผยแพร่ในพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษ

เขตควบคุมมลพิษ หมายถึง

ท้องที่ที่มีปัญหามลพิษ ซึ่งมีแนวโน้มที่ร้ายแรงถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติจึงประกาศกำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษเพื่อดำเนินการควบคุม ลด และขจัดมลพิษได้

เขตควบคุมมลพิษอยู่ที่ไหนบ้าง

- ท้องที่เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
- ท้องที่เขตจังหวัดภูเก็ต
- ท้องที่เขตอำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
- ท้องที่เขตหมู่เกาะพีพี ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
- ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรปราการ
- ท้องที่เขตจังหวัดปทุมธานี
- ท้องที่เขตจังหวัดสมุทรสาคร
- ท้องที่เขตจังหวัดนครปฐม
- ท้องที่เขตจังหวัดนนทบุรี
- ท้องที่เขตอำเภอบ้านแหลม อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- ท้องที่เขตอำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

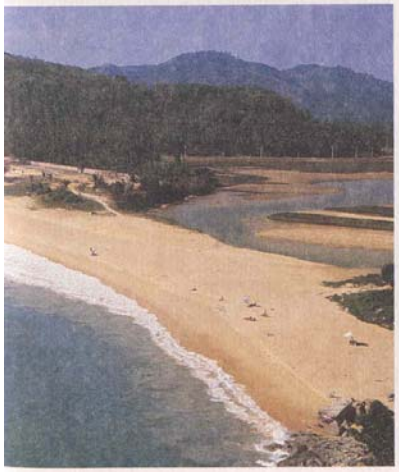

ความจำเป็นในการพิจารณา

การพิจารณาว่าท้องถิ่นใดสมควรได้รับการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษได้นั้น ท้องถิ่นต้องมีการรวบรวมข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษและสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วยแนวทางเพิ่มลดและขจัดมลพิษ ทางน้ำ ทางอากาศ และเสียง ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย รวมทั้งจัดทำระบบฐานข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษ และการจัดระบบองค์กร การบริหาร และการคลัง

เมื่อท้องถิ่นรวบรวมจัดส่งข้อมูลให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกรมควบคุมมลพิษพิจารณาแล้ว ก็สามารถดำเนินการพิจารณาประเด็นสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ เพิ่มเติมได้แก่

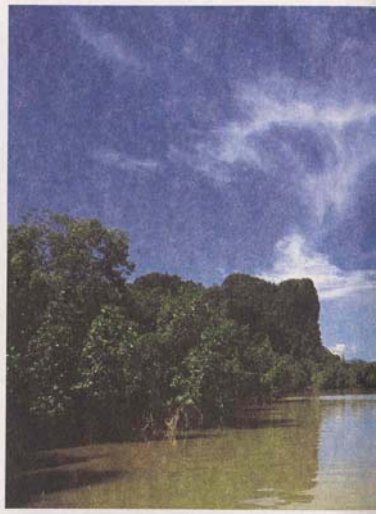

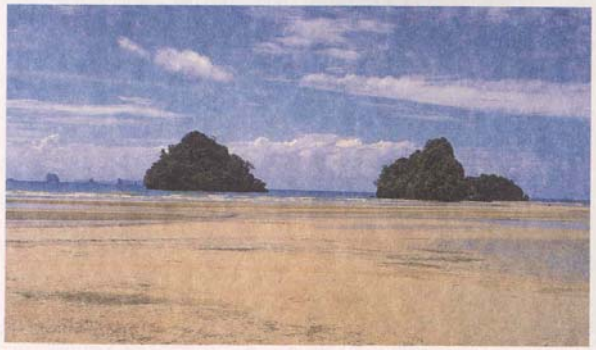

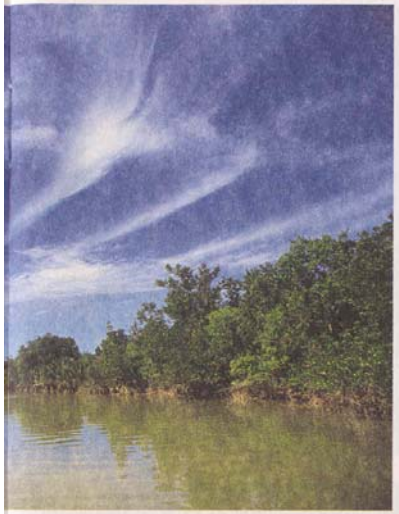

1. สภาพสาธารณสุข
2. ที่ตั้งของพื้นที่
3. ความซับซ้อนของปัญหามลพิษ
4. การเป็นแหล่งท่องเที่ยว
5. การเป็นพื้นที่ ที่มีโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมและโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ระดับชาติ

หลักเกณฑ์การประกาศเขตควบคุมมลพิษ

เมื่อปรากฏว่าท้องที่ใดมีปัญหามลพิษอยู่ในขั้นรุนแรงที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตควบคุมมลพิษ ให้เจ้าพนักงานในท้องที่ จัดทำแผนปฏิบัติการลดและขจัดมลพิษ เสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรวบไว้ในแผนปฏิบัติการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด และเสนอขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยแผนนี้ต้องคำนึงถึงสภาพความรุนแรงของปัญหาและควรจะต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. แผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิด

2. แผนการจัดหาและให้ได้มาซึ่งที่ดิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับก่อสร้าง ติดตั้ง ปรับปรุง ดัดแปลง ซ่อมแซม บำรุงรักษา และดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวม

3. แผนการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อดำเนินการและบำรุงรักษาระบบบำบัด

4. แผนการตรวจสอบ ติดตาม และควบคุมการปล่อยน้ำเสีย และของเสียอื่นจากแหล่งกำเนิดมลพิษ

5. แผนการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันปราบปรามการละเมิด และฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมมลพิษ

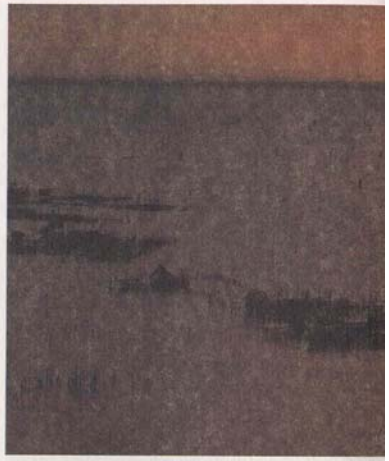

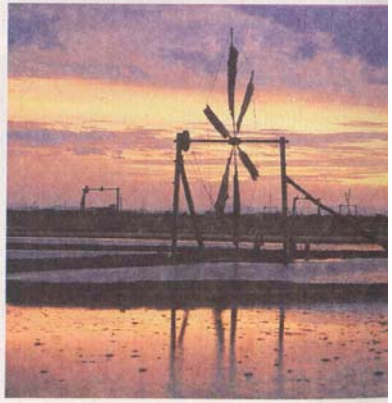

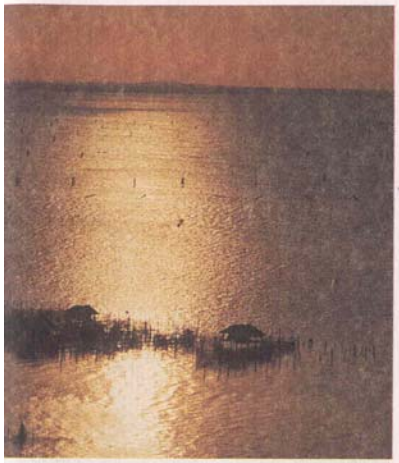

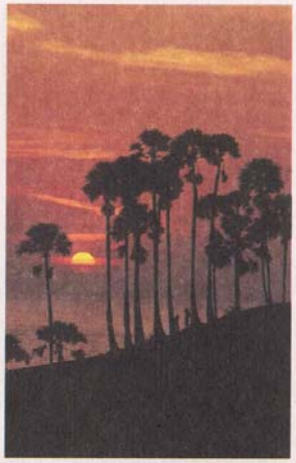

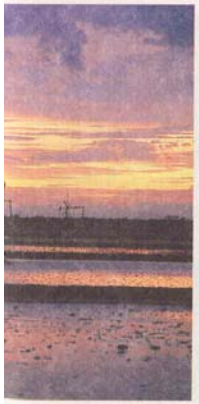

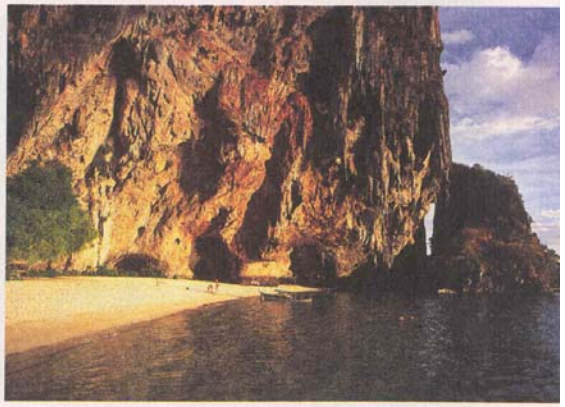

ผลที่ได้จากการประกาศเขตควบคุมมลพิษ

1. มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม ช่วยลดปัญหาการระบายน้ำเสียลงคูคลอง ซึ่งทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติไม่เสื่อมโทรม

2. จัดให้มีท่อระบายน้ำเสียและท่อส่งน้ำเสียถาวร ซึ่งช่วยลดปัญหาการระบายน้ำเสียลงแหล่งน้ำสาธารณะ ทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้น

3. จัดให้มีรถเก็บมูลฝอย รถดูดสิ่งปฏิกูล และเตาเผามูลฝอยติดเชื้อ ช่วยลดปัญหามูลฝอยตกค้าง ลดการแพร่กระจายของเชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคระบาด ทำให้สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้นและยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริการให้เพียงพอต่อการขยายตัวของชุมชน

4. จัดให้มีการขุดลอก และขยายคลองสายหลัก เพื่อช่วยระบายน้ำและบรรเทาปัญหาน้ำท่วมซึ่งเคยเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อทรัพย์สินและเศรษฐกิจของเมือง

5. จัดให้มีเครื่องมือตรวจคุณภาพอากาศและเสียงของชุมชน เพื่อช่วยในการตรวจสอบและรายงานสถานการณ์ของคุณภาพอากาศและเสียง ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพอากาศและเสียงได้

6. จัดให้มีเครื่องมือตรวจสอบคุณภาพอากาศและเสียงจากโรงงานอุตสาหกรรมรวมถึงยานพาหนะ เพื่อนำผลที่ได้จากการตรวจสอบมาใช้เป็นข้อมูลวางแผนป้องกัน ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขการทำงานของเครื่องจักรเครื่องยนต์ต่อไป

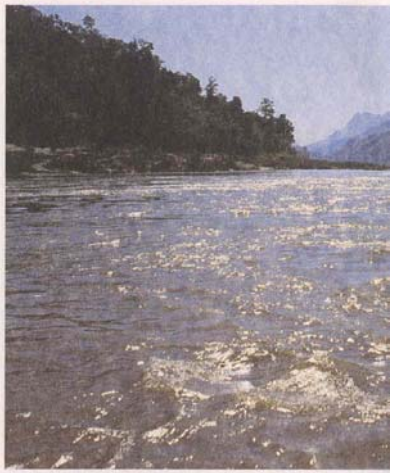

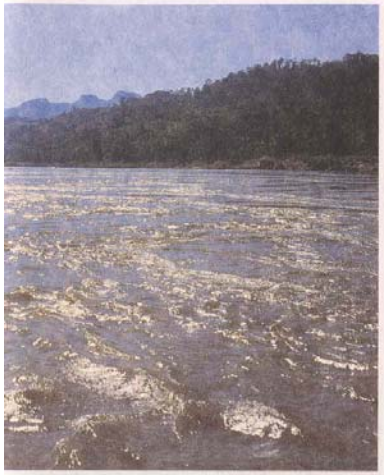

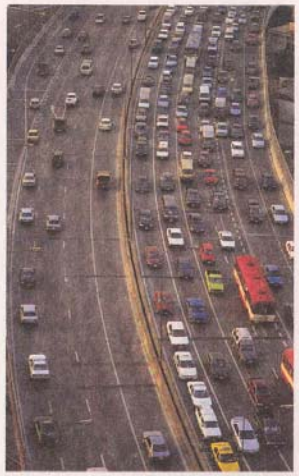

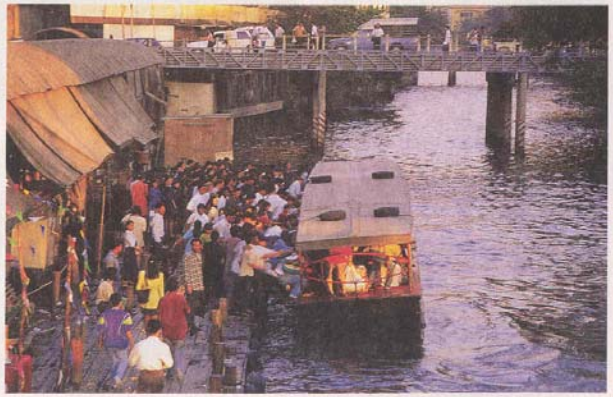

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมเขตควบคุมมลพิษคือ อะไร

พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หมายถึง

พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร มีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไปหรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่ถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรค่าแก่การอนุรักษ์ รวมถึงในพื้นที่เขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตควบคุมมลพิษ ที่มีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤต จึงจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้ รัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครอง ตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้น

ปัจจุบันพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

1. เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี คือ

พื้นที่บริเวณเกาะสาก เกาะล้าน เกาะครก และบริเวณน่านน้ำโดยรอบเกาะดังกล่าว น่านน้ำชายฝั่งเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี บริเวณอ่าวกระทิงลาย อ่าวท้องกะทะ อ่าวพระจันทร์ อ่าวพัทยา และหาดไม้ลวก โดยวัดจากแนวน้ำลงต่ำสุดออกไปในทะเลเป็นระยะสามกิโลเมตร

2. จังหวัดภูเก็ต คือ

พื้นที่บริเวณภูเก็ตและเกาะอื่นๆ ของจังหวัดภูเก็ต และบริเวณน่านน้ำโดยรอบเกาะดังกล่าวโดยวัดจากแนวน้ำลงต่ำสุดออกไปในทะเลเป็นระยะสามกิโลเมตร

3. หมู่เกาะพีพี คือ

พื้นที่บริเวณเกาะยุง เกาะไม้ไผ่ เกาะพีพีดอน เกาะพีพีเล เกาะบิด๊ะ จังหวัดกระบี่ และบริเวณน่านน้ำโดยรอบเกาะดังกล่าววัดจากแนวน้ำลงต่ำสุดออกไปในทะเลเป็นระยะสามกิโลเมตร

4. บริเวณป่าตูนลำพัน บ้านนาเชือก หมู่ที่ 1 ตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

พื้นที่ป่าดูนลำพันเป็นป่าที่อยู่ในเขตตำบลนาเชือก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ทั้งหมด 311 ไร่ 2 งาน 52 ตารางวา อยู่ห่างจากตัวอำเภอทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 1.5 กิโลเมตร ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่สาธารณประโยชน์อยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย และสภาพพื้นที่ยังมีสภาพป่าค่อนข้างมาก และประกอบด้วยระบบนิเวศที่มีลักษณะพิเศษคือที่บริเวณกลางป่ามีหนองน้ำขับ (น้ำดูน) ขนาดใหญ่อยู่ ทำให้เป็นระบบนิเวศที่มีความสำคัญยิ่ง อุดมไปด้วยพันธุ์ไม้พื้นเมืองและพืชสมุนไพรซึ่งในขณะนี้ยังไม่มีการสำรวจชนิดพันธุ์พืชและสัตว์อย่างละเอียด บริเวณรอบนอกของพื้นที่ป่าดูนลำพัน พบว่าส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำนา ความสำคัญของป่าดูนลำพันคือ เป็นแหล่งที่อาศัยแห่งเดียวในโลกของปูทูลกระหม่อม ซึ่งเป็นปูน้ำจืดที่สวยที่สุดชนิดหนึ่งของโลก คาดว่ามีจำนวนประมาณ 20,000 ตัว แต่ทั้งนี้ยังไม่ได้มีการศึกษาอย่างจริงจังควรอนุรักษ์ทั้งในส่วนของพื้นที่และปูทูลกระหม่อมไว้

ความจำเป็นของการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

กรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร หรือมีระบบนิเวศ ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น โดยทั่วไปหรือมีระบบนิเวศตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรค่าแก่การอนุรักษ์และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ จำเป็นต้องใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขในพื้นที่นั้นได้

หลักเกณฑ์การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนของการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมนั้น ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีอำนาจออกกฎกระทรวงให้พื้นที่นั้นเป็นเขตคุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งไว้ในกฎกระทรวงด้วย

สำหรับพื้นที่ใด ที่มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคารเขตนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตควบคุมมลพิษไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤติ ซึ่งจำเป็นต้องรีบแก้ไขทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เสนอปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งตามความจำเป็นและเหมาะสม

ผลที่ได้จากการประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

1. เพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ หรือ มิให้กระทบกระเทือนต่อระบบนิเวศตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

2. เพื่อกำหนดมาตรการโดยห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจเป็นอันตราย

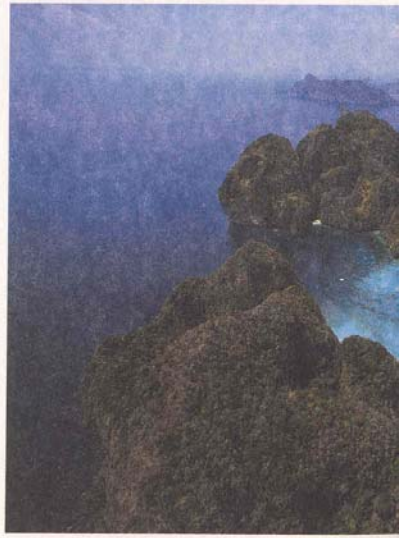

หรือก่อให้เกิดผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่นั้น จากลักษณะตามธรรมชาติหรือเกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

3. เพื่อกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่จะทำการก่อสร้าง หรือดำเนินการในพื้นที่นั้นให้มีหน้าที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

4. เพื่อกำหนดวิธีจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้น รวมทั้งกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการร่วมมือและประสานงานให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศตามธรรมชาติหรือคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในพื้นที่นั้น

5. เพื่อกำหนดมาตรการคุ้มครองอื่นๆ ตามที่เห็นสมควรและเหมาะสมแก่สภาพพื้นที่นั้น

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10140
โทรศัพท์ 278-5467 โทรสาร 278-2693

Photo Square., 969-5879